

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

Nitzevet (Daughter of Adiel, Wife of Yishai, Mother of David)

1. **בבא בתרא צא, ע"א**
"אמיה דדוד נצבת בת עדיאל"
2. **רש"י בבא בתרא צא, ע"א**
" לפי שכל אמהות כתובות בנביאים הוצרך לפרש גם אם דוד"
3. **רשב"ם בבא בתרא צא, ע"א**
" לתשובת המינים ששואלים לנו יותר באלו מנשים אחרות...ואנו משיבין להם שמסרו לנו הנביאים בע"פ "
4. **אברבנאל במדבר יג, ג**
"איש – עניינו כבוד וחשיבות"
5. **רלב"ג שמ"א יז, ב**
" בא בכלל אנשים חשובים"
6. **ברכות נח, ע"א**
" דרש רבי שמואל בר נחמן בשם רבי שמעון בן לקיש: שהיה בן תורה"
7. **מדרש ילקוט המכירי תהילים ח"ב קז, ע"ב**
" ישי ראש הסנהדרין"
8. **רד"ק שמ"א טז, ד**
"הגדול שבזקנים ואפשר שישי היה"
9. **רד"ק שמ"א יז, נה**
" ישי – גבור היה"
10. **בבא בתרא יז, ע"א**
" תנו רבנן ארבעה מתו בעטיו של נחש ואלו הן בנימין בן יעקב ועמרם אבי משה וישי אבי דוד וכלאב בן דוד"
11. **יבמות ע"ו ע"ב**
" ואמר רב ואיתימא רבי אבא זה ישי אבי דוד שנכנס באוכלוסא ויצא באוכלוסא "
12. **שמ"א כה, י-יא**
" יניען נבל את-עבדי דוד, ויאמר, מי דוד, ומי בן-ישי; היום, רבו עבדים, המתפרצים, איש מפני אדניו. יא ולקחתי את-לחמי, ואת-מימי, ואת טבחתי, אשר טבחתי לגזזי; ונתתי, לאנשים, אשר לא ידעתי, אי מזה המה."
Nabal answered David's servants, "Who is David? Who is the son of Jesse? There are many slaves nowadays who run away from their masters. Should I then take my bread and my water, and the meat that I slaughtered for my own shearers, and give them to men who come from I don't know where?"
13. **רות ד יא-יב**
" יא ויאמרו כל-העם אשר-בשער, והזקנים--עדים; יתן יהוה את-האשה הבאה אל-ביתך, ... ויהי ביתך כבית פרוץ, אשר-ילדה תמר ליהודה--מן-הזרע, אשר יתן יהוה לך, מן-הנערה, הזאת. "

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

All the people at the gate and the elders answered, "We are. May the LORD make the woman who is coming into your house ...And may your house be like the house of Perez whom Tamar bore to Judah—through the offspring which the LORD will give you by this young woman."

14. רות ד, ו

" וַיֹּאמֶר הַגָּאֵל, לֹא אוֹכֵל לַגְּאוּל- (לַגָּאֵל-) לִי--פֶן-אֲשַׁחֲת, אֶת-נַחְלָתִי; גָּאֵל-לָךְ אֶתָּה אֶת-גָּאֲלָתִי, כִּי לֹא-אוֹכֵל לַגָּאֵל."

" The redeemer replied, "Then I cannot redeem it for myself, lest I impair my own estate. You take over my right of redemption, for I am unable to exercise it."

15. שו"ת ציץ אליעזר חלק יז סימן מב

" איתא במדרש שמיאונן של הגואל לקחת את רות היה מפני שטען: הראשונים (מחלון וכליון) לא מתו ע"י שנטלו אותן ואני הולך ליטלה?! חס לי ליטלה...אני מערב פסול בבני...זאת אומרת כי הגואל פחד שאם יקח את רות לאשה ימות כדרך שמתו הראשונים."

16. ילקוט שמעוני רות רמז תרח

" ויקח בועז את רות -- אמרו, אותה הלילה שבא עליה מת"

17. שו"ת ציץ אליעזר חלק יז סימן מב

" והנה קרה הדבר שבעז מת באותה לילה שבא על רות, כמבואר במדרשים, וא"כ זה חיזק לכאורה טענת הגואל, ונתרבו ע"י כן שנמשכו אחר דעתו וטענו שבעז טעה בדעתו ובהכרעתו, וראה לך שמת מיד לאחר מכן, וראו בזה את מן השמים שבעז לא צדק בהכרעתו...טענו שגם גדול וצדיק יכול לטעות בכגון דא...וככה היו מחולקים עדיין לשתי סיעות, עד שגברה ידם של המתירים בימי דוד והוכרעה ההלכה בישראל כהקבלה מבית דינו של שמואל הרמתי ד'עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית'..."

18. ילקוט המכירי לתהילים קי"ח, כ"ב

"חד אמר, דוד בן אהובה היה, וחד אמר, דוד בן שנואה היה. והיו לו ל-ישי שישה בנים גדולים, ופירש מאשתו שלוש שנים. לאחר שלוש שנים הייתה לו שפחה נאה ונתאוה לה. אמר לה: "בתי, תקני עצמך הלילה כדי שתיכנסי אלי בגט שחרור שרצה להכשיר זרעו מפסול מואבי, שעדיין היו עוררין על ההלכה 'מואבי ולא מואבית'... ולא רצתה והתחילה לבכות ובאה לפני גבירתה. אמרה לה: "מאי טעם?" שחה לה את הכול. אמרה לה: "בתי, מה אעשה שהיום שלוש שנים שלא נגע בי?" אמרה לה: "אתן לך עצה, לכי תקני עצמך, ואף אני כך, ולערב כשיאמר: סגרי הדלת! אכנס אני ואת תצאי". וכך עשתה. לערב עמדה השפחה וכבתה את הנר, באה לסגור את הדלת, נכנסה גבירתה ויצאה היא. עשתה עימו כל הלילה ונתעברה בדוד. ומתוך אהבתו על אותה שפחה יצא דוד אדום מבין אחיו. לאחר תשעה חודשים ביקשו בניה להרגה ואת בנה דוד, כיוון שראו שהוא אדום אמר להם ישי - הניחו לו ויהי לנו משועבד ורועה צאן. כשהגיע שמואל הנביא להמליך את בנו של ישי וכל הבנים נפסלו למלוכה, רק דוד נמצא ראוי. והיה הדבר טמון עד עשרים ושמונה שנים, כיוון שאמר הקב"ה לשמואל: "לך ואשלחך אל בית ישי הלחמי" [שמואל א', ט"ז, א'], כיוון שהלך הקריבו לו את אליאב... אמר שמואל לישי: "התמו הנערים?", אמר לו: "תמו" אמר הקב"ה לשמואל: לכה ואשלחך אל ישי, ואתה אומר תמו! אמר לו: עוד נשאר הקטן והוא רועה צאן. אמר לו: שלח והביאהו. כיוון שבא התחיל השמן מבצבץ ועולה. אמר לו הקב"ה לשמואל: שמואל אתה עומד ומשיחי עומד, "קום משחהו כי זה הוא (דוד)" [שמואל א', ט"ז, ב]... וישי ובניו עמדו ברדת ואימה. אמרו ישי ובניו - לא בא שמואל אלא לבזותנו ולהודיע לישראל שיש לנו בן פסול (ממזר), ואמו של דוד שמחה מבפנים ועצבה מבחוץ. כיוון שנטל כוס ישועות שמחו כולם. עמד שמואל ונשק על ראשו. פתח ואמר: "ה' אמר אלי בני אתה" [תהילים ב', ז']. באותה שעה אמרה אמו: "אבן מאסו הבונים" - "הבנים". אמרה: אי בן שמאסו אותך אחריך היית לראש פינה ועלית על כולם. אמרו לה בניה: "מאת ה' הייתה זאת", לפיכך, "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו"

19. מדרש רבה, רות פ' ד

" ר' שמואל בר נחמני אמר ישמעאלי היה, ולמה קורוהו ישראלי, שפעם אחת נכנס לבית המדרש, ושמע ישי שהיה אומר פנו אלי והושעו כל אפסי ארץ (ישעיה מה כב), מיד נתגייר, ונתן לו ישי את בתו, ורבנן אמרו ישראל היה, ולמה נקרא שמו ישמעאלי, שחידד עצמו חרבו כישמעאל ונעצו בבית המדרש, ואומר: או נהרוג או נהרג, או אקיים אני את דברי רבותי 'עמוני ולא עמונית מואבי ולא מואבית' ומניין שנתן לו ישי את בתו? שכן כתיב..."

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

20. ילקוט רות, מכרך 'מחר חדש'

" עוד שאר הקטן – ולמה נקרא שמו 'קטן' שהיה מאוס בעיני אביו...מה עשה בו אביו? הניחו לרעות את הצאן"

21. מדרש תנאים דברים א, יז

" כשבא שמואל למשח את דוד רמז לו ישי היאך תעמוד מלך ישראל מי שבא מן הערוה? ועל כן אמר 'שאר' ולא אמר נשאר מן 'שארה' הנה זימה היא "

22. תהילים

" Save me, O G-d, for the waters threaten to engulf me . . .
I am wearied by my calling out, and my throat is dry. I've lost hope in waiting . . .
More numerous than the hairs on my head are those who hate me without reason . . .
Must I then repay what I have not stolen?
Mighty are those who would cut me down, who are my enemies without cause . . .
O G-d, You know my folly, and my unintended wrongs are not hidden from You . . .
It is for Your sake that I have borne disgrace, that humiliation covers my face.
I have become a stranger to my brothers, an alien to my mother's sons.
Out of envy for Your House, they ravaged me; the disgraces of those who revile You have fallen upon me . . .
Those who sit by the gate talk about me. I am the taunt of drunkards . . .
Disgrace breaks my heart, and I am left deathly sick.
I hope for solace, but there is none; and for someone to comfort me, but I find no one.
They put gall into my meal, and give me vinegar to quench my thirst . . .

23. שמ"א טז

" א ויאמר יהוה אל-שמואל, עד-מתי אתה מתאבל אל-שאול, ואני מאסתי, ממלך על-ישראל; מלא קרנך שמן, ולך אשלחך אל-ישי בית-הלחמי--כי-ראיתי בבניו לי, מלך. ב ויאמר שמואל איה אלה, ושמע שאול והרגני; ויאמר יהוה, עגלת בקר תקח בידך, ואמרתי לזבח ליהוה באתי. ג וקראת לישי, בזבח; ואנכי, אודיעך את אשר-תעשה, ומשחת לי, את אשר-אמר אליך. ד ויעש שמואל, את אשר דבר יהוה, ויבא, בית לחם; ויחרדו זקני העיר, לקראתו, ויאמר, שלם בואך. ה ויאמר שלום, לזבח ליהוה באתי, התקדשו; ובאתם אתי בזבח; ויקדש את-ישי ואת-בניו, ויקרא להם לזבח. ו ויהי בבואם, וירא את-אליאב; ויאמר, אך נגד יהוה משחו. ז ויאמר יהוה אל-שמואל, אל-תבט אל-מראהו ואל-גבה קומתו--כי מאסתיהו; כי לא, אשר יראה האדם--כי האדם יראה לעינים, ויהוה יראה ללבב. ח ויקרא ישי אל-אבינדב, ויעברוהו לפני שמואל; ויאמר, גם-בזה לא-בחר יהוה. ט ויעבר ישי, שמה; ויאמר, גם-בזה לא-בחר יהוה. י ויעבר ישי שכעת בניו, לפני שמואל; ויאמר שמואל אל-ישי, לא-בחר יהוה באלה. יא ויאמר שמואל אל-ישי, התמו הנערים, ויאמר עוד שאר הקטן, והנה רעה בצאן; ויאמר שמואל אל-ישי שלחה וקחננו, כי לא-נסב עד-באו פה. יב וישלח ויביאהו והוא אדמוני, עם-יפה עינים וטוב ראי; ויאמר יהוה קום משחהו, כי-זה הוא. יג ויקח שמואל את-קרן השמן, וימשח אתו בקרב אחיו, ויתצלח רוח-יהוה אל-דוד, מהיום ההוא ומעלה; ויקם שמואל, וילך הרמטה .

And the LORD said to Samuel, "How long will you grieve over Saul, since I have rejected him as king over Israel? Fill your horn with oil and set out; I am sending you to Jesse the Bethlehemite, for I have decided on one of his sons to be king." Samuel replied, "How can I go? If Saul hears of it, he will kill me." The LORD answered, "Take a heifer with you, and say, 'I have come to sacrifice to the LORD.' Invite Jesse to the sacrificial feast, and then I will make known to you what you shall do; you shall anoint for Me the one I point out to you." Samuel did what the LORD commanded. When he came to Bethlehem, the elders of the city went out in alarm to meet him and said, "Do you come on a peaceful errand?" "Yes," he replied, "I have come to sacrifice to the LORD. Purify yourselves and join me in the sacrificial feast." He also instructed Jesse and his sons to purify themselves and invited them to the sacrificial feast. When they arrived and he saw Eliab, he thought: "Surely the LORD's anointed stands before Him." But the LORD said to Samuel, "Pay no attention to his appearance or his stature, for I have rejected him. For not as man sees [does the LORD see]; man sees only what is

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

visible, but the LORD sees into the heart." Then Jesse called Abinadab and had him pass before Samuel; but he said, "The LORD has not chosen this one either." Next Jesse presented Shammah; and again he said, "The LORD has not chosen this one either." Thus Jesse presented seven of his sons before Samuel, and Samuel said to Jesse, "The LORD has not chosen any of these." Then Samuel asked Jesse, "Are these all the boys you have?" He replied, "There is still the youngest; he is tending the flock." And Samuel said to Jesse, "Send someone to bring him, for we will not sit down to eat until he gets here." So they sent and brought him. He was ruddy-cheeked, bright-eyed, and handsome. And the LORD said, "Rise and anoint him, for this is the one." Samuel took the horn of oil and anointed him in the presence of his brothers; and the spirit of the LORD gripped David from that day on. Samuel then set out for Ramah.

24. ילקוט המכירי תהילים קיח, כח

"היו אומרים לא בא זה אלא לבזותנו ולהודיע לישראל שיש לנו בן פסול! ואמו של דוד שמחה מבפנים ועצובה מבחוץ. כיוון שנטל כוס ישועות שמחו כולם...ועדיין תמהים ואומרים עד עכשיו היה רועה צאן ועכשיו הוא מלך?! והוא משיב להם אתם תמהים עלי? אף אני תמה על עצמי יותר מכם! ורוח הקודש משיבה אותם 'מאת ה' היתה זאת'...אותה שעה עמדה ניצבת אשת ישי וגלתה סודה, וידעו כולם כי דוד כשר וישר והגון למלכות"

25. שמ"א כב, ג-ד

" ג וַיֵּלֶךְ דָּוִד מִשָּׁם, מִצְפֵּה מוֹאָב; וַיֹּאמֶר אֶל-מֶלֶךְ מוֹאָב, יֵצֵא-נָא אָבִי וְאִמִּי אִתְּכֶם, עַד אֲשֶׁר אֲדַע, מֵה-יַעֲשֶׂה-לִּי אֱלֹהִים. ד וַיִּנָּחַם, אֶת-פְּנֵי מֶלֶךְ מוֹאָב; וַיֵּשְׁבוּ עִמּוֹ, כָּל-יְמֵי הַיּוֹת-דָּוִד בְּמִצְדָּה."

David went from there to Mizpeh of Moab, and he said to the king of Moab, "Let my father and mother come [and stay] with you, until I know what God will do for me." So he led them to the king of Moab, and they stayed with him as long as David remained in the stronghold.

26. שלוסברג שמ"א כב, ג-ד

" ודייק 'אבי אמי' כי בגלל זקנותם היה קשה עליהם הטלטול במערות ומצודות, ואילו אחיו ויתר בית אביו נלוו אליו כנראה"

27. במדבר רבה יד

" שבשעה שברח דוד מפני שאול הוליך אביו ואמו אל מלך מואב כי היה ירא מפני שאול. והיה בוטח בהם (במואב) לפי שהיה מרות המואביה"

28. ילקוט שמעוני שמואל ב רמז, קמז

" וקבלו אותם המואבים, כיוון שיצא דוד, עמד מלך מואב והרג לאביו ולאמו ולאחיו של דוד, לא נשתיר מהם אלא אחד"

29. מדרש תנחומא פ' וירא ס' כה

" אמר ר' לוי הכהן בר חלפתא, שלא נשתיר מהם אלא אחד, והיאך נמלט אליהוא? אלא ברח ממלך מואב והלך אצל נחש מלך בני עמון וקבלו, שלח מלך מואב ואמר לנחש שמא בא אחד מאחי דוד אצלך? אמר לו לאו, ושמרו עד שבא דוד, "

30. שמ"ב ח, ב

" וַיָּה אֶת-מוֹאָב, וַיִּמְדָם בְּחֶבֶל הַשָּׁכָב אוֹתָם אֶרְצָה, וַיִּמְדָּד שְׁנֵי-חֲבָלִים לְהַמִּית, וּמֵלֵא הַחֶבֶל לְהַחַיּוֹת; וַתְּהִי מוֹאָב לְדָוִד, לְעֶבְדִּים נִשְׂאִי מִנְחָה."

He also defeated the Moabites. He made them lie down on the ground and he measured them off with a cord; he measured out two lengths of cord for those who were to be put to death, and one length for those to be spared. And the Moabites became tributary vassals of David.

31. מדרש שוחר טוב ז,ה

" ר' יהושע בן לוי אמר: על שהרגו אביו ואמו ואחיו"

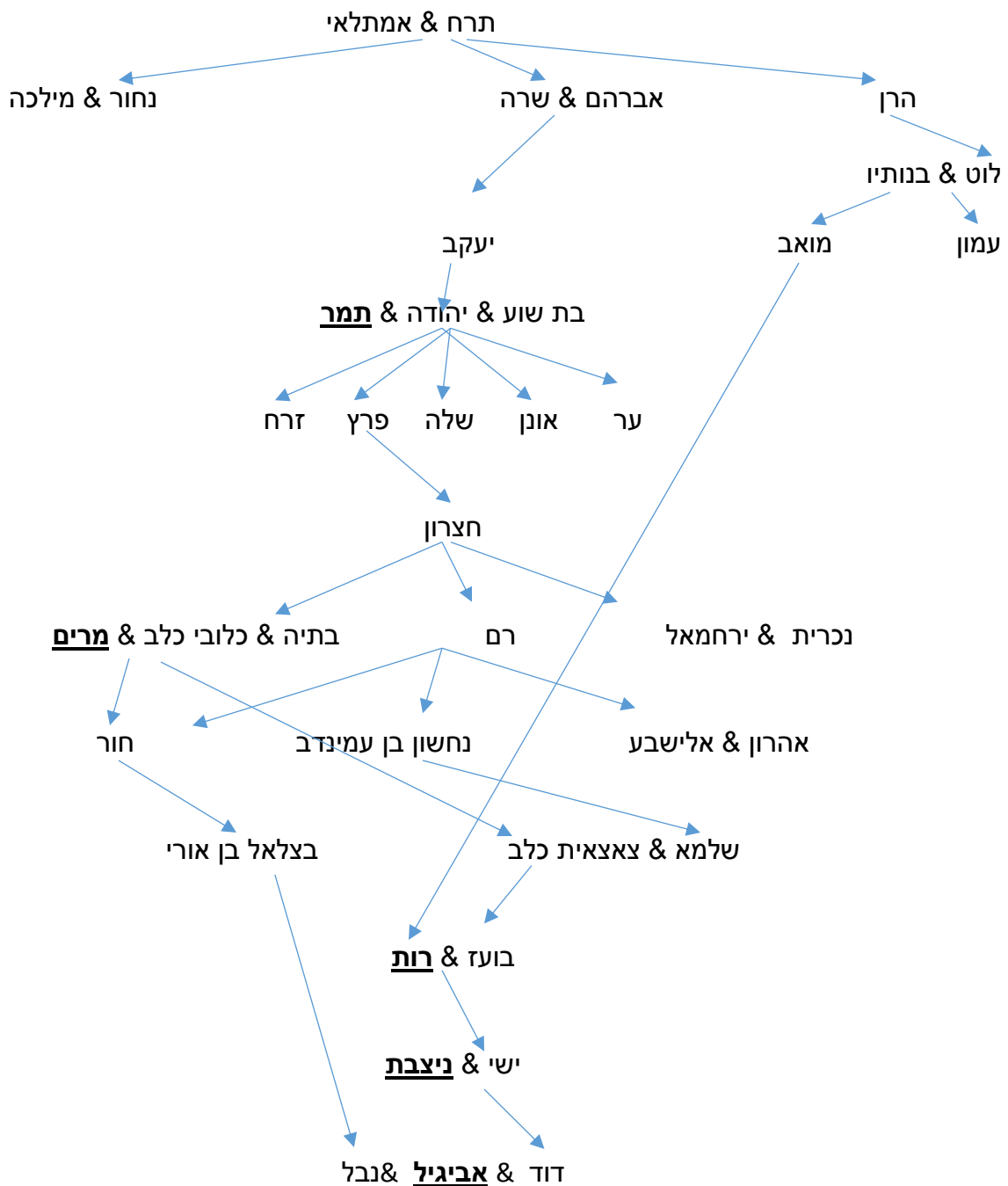

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim

32. עין יעקב, סוטה אייליט

"וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי להיכן הלך א"ר יהודה בר זבינא שהלך בעצת בתו. תנא עמרם גדול הדור היה כיון שגזר פרעה כל הבן היאורה תשליכוהו אמר לשוא אנו עמלים עמד וגרש את אשתו עמדו כולם וגרשו נשותיהם אמרה לו בתו אבא קשה גזירתך יותר משל פרעה הרשע שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ואתה גזרת על הזכרים ועל הנקבות פרעה לא גזר אלא בעולם הזה ואתה גזרת בעוה"ז ולעוה"ב פרעה רשע הוא ספק גזרתו מתקיימת ספק אין מתקיימת ואתה צדיק ודאי גזרתך מתקיימת שנאמר (איוב כב כח) ותגזר אומר ויקם לך עמד והחזיר את אשתו עמדו כולם והחזירו נשותיהם"

Sylvia & David Kellerman Beit Medrash Program

HIDDEN WOMEN IN THE BIBLE

with Chazan Arik Wollheim
